Procesevaluatie

Bijeenkomsten Deep Democracy
t.b.v. voorstel Beleidsregels Huisvesting Arbeidsmigranten gemeente Bergen op Zoom

Opgesteld door:
Liesbeth van Bakel, Annemieke Bijker, Joke van Dijk, Sanne Durieux, Wendy van Ulden

Februari 2021

Inhoudsopgave

1. Inleiding
2. Toelichting Deep Democracy
3. Opzet
4. Terugblik en Leerpunten
5. Wat zagen we nog meer?

1. Inleiding

Voor u ligt een procesevaluatie naar aanleiding van de drie bijeenkomsten die online zijn georganiseerd om te komen tot een voorstel beleidsregels Huisvesting Arbeidsmigranten voor de gemeente Bergen op Zoom. Deze bijeenkomsten zijn aan de hand van de methode Deep Democracy vormgegeven.

De besluitvormingsmethode Deep Democracy kenmerkt zich -in het kort- door een inclusieve manier van besluitvormen waar de stem van de minderheid mee wordt genomen bij het meerderheidsbesluit. Deep Democracy is een beproefde methode, maar online is hier nog niet veel ervaring mee opgedaan. In deze evaluatie wordt ook aan dit aspect aandacht besteed.

Wij kijken terug op drie inspirerende bijeenkomsten. We hebben gezien dat mensen meer begrip hebben gekregen voor elkaars standpunt. Mensen gaven aan nieuwe inzichten te hebben opgedaan. Dat is, naast het inhoudelijke resultaat, een zeer belangrijke bijvangst op een gevoelig dossier als huisvesting arbeidsmigranten. De gespreksmethode Deep Democracy maakt begrip en nieuwe inzichten mogelijk doordat aan deelnemers gevraagd wordt om goed te luisteren naar elkaar. Het vraagt aan deelnemers om bereid te zijn te willen leren van elkaar en over jezelf. Dit is niet makkelijk. Wij willen dan ook onze dank en waardering uitspreken aan de deelnemers aan de drie bijeenkomsten voor hun aanwezigheid en openheid.

We denken dat Deep Democracy een waardevolle bijdrage kan leveren aan de bestuurlijke vernieuwing binnen de gemeente Bergen op Zoom. Wij hopen dan ook dat deze evaluatie de gemeente Bergen op Zoom inspireert om in de toekomst de methode Deep Democracy te blijven te gebruiken.

Veel leesplezier toegewenst!

Liesbeth van Bakel, Annemieke Bijker, Joke van Dijk, Sanne Durieux, Wendy van Ulden
18 Februari 2021

2. Deep Democracy

Wat is Deep Democracy?
Deep Democracy is een gespreksmethode gericht op besluitvorming. Deze besluitvorming kenmerkt zich door een inclusieve manier van besluitvormen waarbij de stem van de minderheid mee wordt genomen bij het meerderheidsbesluit. De overtuiging die hier achter zit, is dat ieders inbreng waardevol is. Er worden betere besluiten genomen als alle aanwezige diversiteit aan kennis, ervaring, talent en emotie wordt benut.

Maar Deep Democracy is meer dan dit. Deep Democracy heeft ook oog voor de zaken die in een regulier gesprek vaak onbesproken blijven en biedt een veilige omgeving om deze zaken wel bespreekbaar te maken. De facilitator heeft de rol om deze te zaken te signaleren en aan te stippen, maar het is aan de groep om hier wel of niet mee aan de slag te gaan.

Oorsprong Lewis-methode Deep Democracy
De Lewis-methode van Deep Democracy is ontwikkeld in het Zuid-Afrikaanse bedrijfsleven in de periode na de apartheid en wordt in ruim 20 landen over de wereld toegepast. Voor meer informatie in het Nederlands zie https://deepdemocracy.nl.

De 5 stappen van Deep Democracy
Deep Democracy kent veel verschillende werkvormen en kan in verschillende groepsgroottes (van 8 tot 140 personen) worden toegepast. Wat de basis is, zijn de volgende 5 stappen:

1. Verzamel alle invalskoeken
   ➔ “Wie wil zijn invalshoek met ons delen?”
2. Ga actief op zoek naar het alternatief
   ➔ “Vindt iemand iets heel anders?”
3. Verspreid het alternatief
   ➔ “Wie herkent dit?”
4. Besluitvorming waarbij de wijsheid van de minderheid wordt toegevoegd aan het meerderheidsbesluit
   ➔ “We gaan nu stemmen over het volgende voorstel”
   ➔ “Je bent het niet eens met het voorstel. Wat zou jij willen toevoegen om toch mee te kunnen met de meerderheid?”
5. Het niet-gevoerde gesprek (indien noodzakelijk)
   ➔ “Ik merk dat …. (patroon benoemen), wie herkent dit, wie niet?”
   ➔ “Zullen we dit gesprek op een ander manier met elkaar voeren, om samen verder te komen?”

Deep Democracy online
Online gesprekken voeren kent zijn beperkingen, maar heeft ook voordelen. Dit geldt ook voor de methode Deep Democracy online. Met de volgende dingen zal rekening moeten worden gehouden:

- Groepsgrootte. Kleine groepen (maximaal 8 deelnemers) heeft de voorkeur. Met grotere groepen zal er in deelsessies gewerkt moeten worden.

- Tijdsduur. Een Deep Democracy gesprek neemt al gauw een of meerdere dagdeel in beslag. Online bijeenkomsten worden als erg intensief ervaren en 2 uur maximaal is dan al gauw de limiet.
- Reistijd/ bereikbaarheid. Inloggen is vanaf diverse devices en plekken mogelijk. Hierdoor ben je minder reistijd kwijt. Dit zou drempelverlagend kunnen werken. Bovendien hoeft een bijeenkomst nooit verplaatst te worden vanwege het weer (denk aan sneeuw/ ijzel). Het voordeel is dat het proces hierdoor geen vertraging kan oplopen.
- Persoonlijk contact.
  Minpunten: Online bijeenkomsten zijn minder persoonlijk. Non-verbale signalen zijn moeilijker op te pikken.
  Pluspunten: Gelijkheid, iedereen is even groot in beeld. Transparantie, er is minder gelegenheid voor 'onderonsjes' en 'pauzegesprekjes'.
- Liever geen niet-gevoerd gesprek. De stappen 1 t/m 4 kunnen in principe goed online worden uitgevoerd. Het niet-gevoerde gesprek heeft de voorkeur om face-to-face en niet online te voeren. Zeker als het geen vast team is, maar een gelegenheidsgroep.

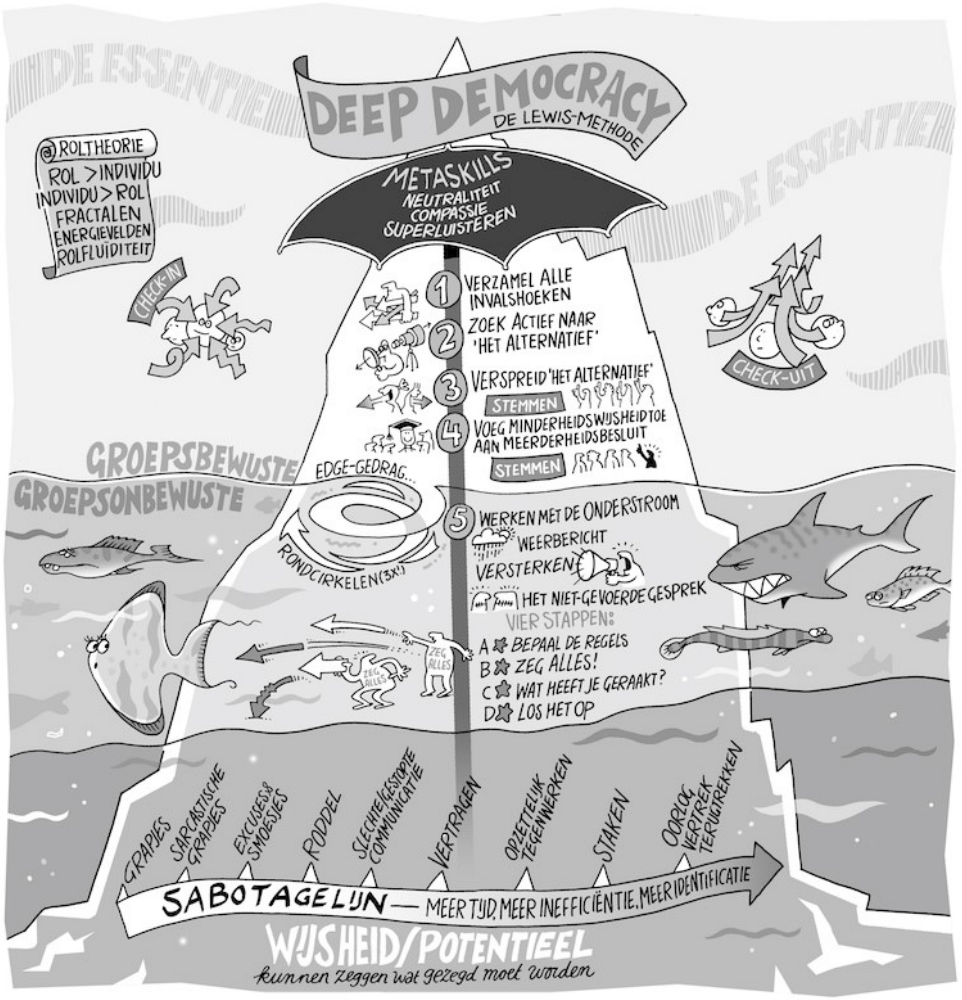
DE ESSENTIE
DEEP DEMOCRACY
DE LEWIS-METHODE
ROLTHEORIE
ROL > INDIVIDU
INDIVIDU > ROL
FRACTALEN
ENERGIEVELDEN
ROLFLUIDITEIT
METASKILLS
NEUTRALITEIT
COMPASSIE
SUPERLUISTEREN
CHECK-IN
CHECK-UIT
1 VERZAMEL ALLE INVALSHOEKEN
2 ZOEK ACTIEF NAAR 'HET ALTERNATIEF'
3 VERSPREID 'HET ALTERNATIEF'
STEMMEN
4 VOEG MINDERHEIDSWIJSHEID TOE AAN MEERDERHEIDSBESLUIT
STEMMEN
GROEPSBEWUSTE
GROEPSONBEWUSTE
EDGE-GEDRAG...
RONDCIRKELEN(3X!)
5 WERKEN MET DE ONDERSTROOM
WEERBERICHT
VERSTERKEN
HET NIET-GEVOERDE GESPREK
VIER STAPPEN:
A BEPAAL DE REGELS
B ZEG ALLES!
C WAT HEEFT JE GERAAKT?
D LOS HET OP
ZEG ALLES
GRAPJES
SARCASTISCHE GRAPJES
EXCUSES & SMOESJES
ROddEL
SLECHTE/GESTOPTE COMMUNICATIE
VERTRAGEN
OPZETTELIJK TEGENWERKEN
STAKEN
OORLOG VERTREK TERUGTREKKEN
SABOTAGELIJN — MEER TIJD, MEER INEFFICIËNTIE, MEER IDENTIFICATIE
WIJSHEID/POTENTIEEL
kunnen zeggen wat gezegd moet worden

3. Opzet

Opzet Proces
De opzet was om in drie bijeenkomsten tot een concreet voorstel beleidsregels huisvesting arbeidsmigranten met maximaal 40 deelnemers met 5 facilitators. De drie bijeenkomsten kende de volgende opbouw:

- Bijeenkomst 1: kennisoverdracht + verzamelen invalshoeken in 5 deelsessies (stap 1 t/m 3)
- Bijeenkomst 2: verdieping in de thema's aan de hand van stellingen en oefenen met stemmen
- Bijeenkomst 3: Stemmen concept-voorstel beleidsvoorstel in 2 deelsessies (stap 4)

De 3 bijeenkomsten vonden online via Zoom plaats op de dinsdagavonden 12 januari, 26 januari en 9 februari tussen 19.00 en 21.00 uur. Er was technische assistentie aanwezig.

Verslaglegging + draaiboek
Voor iedere bijeenkomst is vooraf een draaiboek opgesteld voor de facilitators en ambtelijke ondersteuning.
Van elke deelsessie in elke bijeenkomst hebben de aanwezige ambtenaren en facilitators een apart, geanonimiseerd verslag gemaakt. Het voorstel beleidsregels is opgesteld aan de hand van de verslagen uit de bijeenkomst 1 en 2. De verslagen van de drie bijeenkomsten, de presentaties en het beleidsvoorstel zijn gedeeld met deelnemers.

Deelnemers
Diversiteit aan deelnemers is het uitgangspunt geweest. Vooraf was een adresbestand opgesteld met de diverse stakeholders. Deze zijn via de email persoonlijk benaderd. De volgende deelnemers hebben zich gemeld op basis van een vooraf opgesteld adresbestand met stakeholders.

- Arbeidsmigranten (2)
- FNV (1)
- Uitzendbureau (1)
- Werkgever (1)
- Wijkcommissie (3)
- Inwoner (2)
- Projectontwikkelaar (5)
- Huisvester (6)
- Stadlander (1)
- GGD (1)
- Politie (1)
- Raadsleden (12)
- Wethouder (2)
- Ambtenaar (6)

Tevens heeft bewonersbelangenorganisatie Buurtkracht zijn invalshoek door middel van een brief aan de wethouder gedeeld. Helaas konden zij niet online participeren. Hun brief is toegezonden aan de deelnemers. Ambtelijk en bestuurlijk is tevens persoonlijk gesproken met vertegenwoordigers van Buurtkracht.

Betrokkenheid inwoners
Er is gekozen wijkcommissies, dorpsraden en bewonersbelangenorganisaties rechtstreeks te benaderen en te vragen om deel te nemen aan de bijeenkomsten. Er is niet gekozen om deelnemers uit het burgerpanel (1500 mensen) hiervoor te benaderen. Dit om teleurstelling te voorkomen, omdat er maar een beperkt aantal mensen kunnen deelnemen aan de bijeenkomsten. Uit eerdere ervaring blijkt dat het niet altijd goed begrepen of gewaardeerd wordt als alleen de eerste bijvoorbeeld 5 aanmeldingen mee kunnen doen.

Betrokkenheid arbeidsmigranten

De inbreng van arbeidsmigranten of vertegenwoordigers van arbeidsmigranten is erg belangrijk bij het opstellen van een voorstel voor beleidsregels huisvesting arbeidsmigranten. Het gaat ten slotte om hun huisvesting. Arbeidsmigranten zijn moeilijk te benaderen omdat men zich niet of nauwelijks heeft georganiseerd. Bij individuele arbeidsmigranten, zeker degene met een short- of mid stay perspectief, is de taalbarrière, moeilijk te overbruggen. Ook het feit dat deze bijeenkomsten online moesten worden georganiseerd werpt een extra drempel op.
Er is gepoogd om de stem van de arbeidsmigranten als volgt bij de bijeenkomsten te betrekken:

- Vertegenwoordigers. Via de provincie is een aantal adressen van organisaties aangeleverd die arbeidsmigranten in Nederland vertegenwoordigen. Stichting Barka heeft zich gemeld en heeft met twee personen deelgenomen aan de bijeenkomsten. Stichting Barka richt zich op de Poolse arbeidsmigranten en biedt hulp en informatie.

- Belangenbehartigers. Bij de bijeenkomsten waren vertegenwoordigers vanuit de FNV en de GGD West-Brabant aanwezig. Hun inbreng was er op gericht om de positie van arbeidsmigranten op het gebied van werk respectievelijk gezondheid voor het voetlicht te brengen en hier aandacht voor te vragen.

- Oproep aan deelnemers. Via een email zijn werkgevers en uitzendbureaus opgeroepen om arbeidsmigranten aan te melden voor de drie bijeenkomsten. Hier is geen reactie opgekomen.

- Video. Er is in de eerste bijeenkomst een korte film over de huisvesting arbeidsmigranten van de provincie laten zien waarbij verschillende arbeidsmigranten aan het woord kwamen. Dit filmpje gaf goed weer waar arbeidsmigranten behoefte aan hebben wat betreft huisvesting.

Opzet Bijeenkomst 1
De eerste bijeenkomst begon met een welkom van de wethouder en projectleider. Daarna heeft de provincie Noord-Brabant een presentatie gehouden over huisvesting

arbeidsmigranten. Vooraf hadden de deelnemers een factsheet ontvangen met kengetallen rondom arbeidsmigranten in Bergen op Zoom. Ook is tijdens het plenaire gedeelte het proces toegelicht. In de vijf hierop volgende deelsessies is in anderhalf uur tijd iedereen aan het woord geweest om zijn of haar invalshoek op het onderwerp te delen. Iedere deelsessie kende een variatie aan stakeholders. Om 20.55 uur sloot de wethouder met een korte terugblik de bijeenkomst plenair af. Voor de inhoud van de deelsessies kunt u de verslagen raadplegen.

Opzet Bijeenkomst 2

De tweede bijeenkomst begon met een welkom van de wethouder en projectleider. Daarna is kort een terugblik gegeven op hetgeen in het algemeen is opgehaald tijdens de eerste bijeenkomst. In de hierop volgende thematische deelsessies is in ruim anderhalf uur tijd iedereen aan het woord geweest over het betreffende thema. Gekeken is ook waar men het met elkaar eens was door te stemmen. Iedere deelsessie kende een variatie aan stakeholders. De groepen waren opnieuw samengesteld, zodat men nog meer verschillende invalshoeken kon aanhoren en nieuwe mensen kon ontmoeten. Om 20.55 uur sloot de wethouder met een korte terugblik de bijeenkomst plenair af. Voor de inhoud van de deelsessies kunt u de verslagen raadplegen.

Opzet Bijeenkomst 3

De derde bijeenkomst begon met een welkom van de wethouder en projectleider. Daarna is een korte inleiding gehouden over de opzet van het voorstel beleidsregels zoals dat naar het college en raad toegaat. Ook is er aandacht gegeven aan het proces en de wijziging in het proces vanwege de wens bij veel deelnemers om een sterkere regierol van de gemeente. Hierop volgend is in twee deelsessies onder begeleiding van 2 facilitators uiteengegaan om te stemmen over de vier concept beleidsregels en de adviezen aan de gemeente.
De groepen werd hiermee twee keer zo groot, maar past op 1 scherm zodat iedereen elkaar wel zag. Gekozen is voor een grotere groep omdat er besluitvorming moest plaatsvinden. Een grotere groep betekende minder ruimte voor uitgebreide toelichting van standpunten. Deelnemers werden daarom ook verzocht om zicht kort en bondig uit te drukken. Iedere deelsessie kende een variatie aan stakeholders. De 2 groepen zijn weer opnieuw samengesteld. Rond 21.00 uur sloot de wethouder met een korte terugblik de bijeenkomst plenair af. Voor de inhoud van de deelsessies kunt u de verslagen raadplegen.

"Er is actie nodig, weerstand komt er toch"

"We moeten meer naar experts luisteren en minder politiek bedrijven"

4. Terugblik & Leerpunten

Terugblik en leerpunten eerste en tweede bijeenkomst

- Reacties 1e bijeenkomst. De reacties op de eerste bijeenkomst van de deelnemers was positief. Men was positief over het voorgestelde proces en de opzet om elkaar invalshoeken te horen. Men was ook blij dat er eindelijk iets gebeurde op dit dossier en riep de gemeente op tot actie. Na afloop heeft men de presentaties en de verslagen toegestuurd gekregen.
- Reacties 2e bijeenkomst. De reacties op de tweede bijeenkomst van de deelnemers was wederom positief. Een aantal mensen gaf aan dat ze tot nieuwe inzichten waren gekomen. Andere gaven aan dat het waardevolle bijeenkomsten waren en dat er meer begrip voor elkaars positie was ontstaan. Een aantal mensen gaf aan het jammer te vinden niet ingedeeld te zijn bij het thema van voorkeur.
- Organisatie. Beide bijeenkomsten zijn technisch en inhoudelijk goed voorbereid en verliepen volgens planning.

Conclusie: Er zijn geen zaken in de eerste en tweede bijeenkomsten die we -achteraf gezien en voor zover we ons bewust zijn- anders zouden aanpakken. Zowel bezien vanuit het proces als vanuit de inhoudelijke opbrengsten stemmen deze bijeenkomsten tot tevredenheid. Er zijn geen duidelijke leerpunten.

Terugblik en leerpunten derde bijeenkomst

- Energie
  De reacties op de derde bijeenkomst van de deelnemers was minder positief. De eerste twee bijeenkomsten gaven energie, de derde bijeenkomst kostte energie.

- Indeling
  Een aantal mensen gaf aan het jammer te vinden dat men niet bij de beleidsregel van voorkeur was ingedeeld. Dit is enerzijds begrijpelijk vanuit individueel oogpunt. Anderzijds is de diversiteit in een groep ook belangrijk om alle invalshoeken mee te nemen bij ieder besluit. Een leerpunt is dat we hier meer rekening mee hadden kunnen houden.

- Discipline
  Online stemmen met 20 personen als groep vergt veel discipline om zich te houden aan de gesprekmethodiek. Het was wellicht niet realistisch om te verwachten dat iedereen zich hier even veel bewust van was, gezien het feit dat de vorige bijeenkomsten wel ruimte boden voor veel inbreng. Ook ontstonden er soms politieke discussies. Het was lastig voor deelnemers om kort en bondig te formuleren. Facilitators ervaarden het als lastig om in te grijpen als mensen te breedsprakig waren. Hier kan vooraf nog duidelijker op worden gewezen.

- Kennisniveau
  Het stemmen ging soms moeizaam omdat niet iedereen beschikte over hetzelfde kennisniveau. Wellicht hadden we vanuit de organisatie de deelnemers meer

"Omgevingsdialoog is de sleutel tot realisatie"

informatie vooraf moeten meesturen. Leerpunt is dat we vooraf meer aandacht hadden moeten besteden aan de opgehaalde invalshoeken en dit terug hadden kunnen geven aan de groep voordat we verder gingen met het proces.

- Tijdsdruk
  In 1 groep werd tijdsdruk ervaren. Leerpunt is een beter timemanagement voeren.

Terugblik en leerpunten proces

- Groepsdynamiek
  Iedere keer was de groepssamenstelling anders, dit bracht telkens een andere groepsdynamiek met zich mee. Mensen moesten elkaar weer leren kennen. Bij Deep Democracy wordt uitgegaan van 1 constante groep die in 1 lange fysieke bijeenkomst een besluitvormingsproces doormaakt. Online was dit helaas niet haalbaar. Opknippen in verschillende subgroepen en verschillende bijeenkomsten was noodzakelijk. Voor de eerste twee bijeenkomsten was dit prima: invalshoeken verkennen kan prima in een nieuwe groep. Bij de derde bijeenkomst was er beperkt tijd om elkaar leren kennen, vermoedelijk verliep de besluitvorming daarom wat stroef.

- Diversiteit deelnemers
  We zijn tevreden over de diversiteit aan deelnemers. Raadsleden en projectontwikkelaar waren iets oververtegenwoordigd, maar al met al was er in elke groep het geluid te horen van belangenbehartigers (FNV, GGD, arbeidsmigranten), van inwoners (wijkcommissies, inwoners) of andere vertegenwoordigers vanuit leefbaarheid (politie, Stadlander). Er is door de deelnemers wel genoemd dat er te weinig bewoners en arbeidsmigranten aan tafel zaten. Daar zou in de toekomst nog meer aandacht naartoe kunnen gaan.

- Aanwezigheid deelnemers
  We zagen dat het animo en het aantal deelnemers terugliep na de eerste (38) en tweede bijeenkomst (38). De opkomst tijdens de derde bijeenkomst (31) was het laagst, maar was nog steeds goed wat betreft diversiteit. We zagen dat met name de deelname van raadsleden wat terugliep na de eerste bijeenkomst.

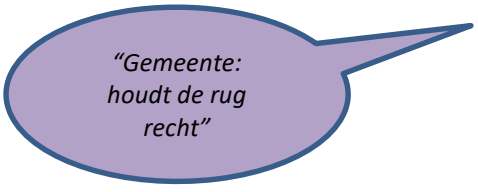

- Aantal bijeenkomsten
  Van tevoren hebben we een inschatting gemaakt dat commitment van deelnemers aan drie bijeenkomsten realistisch is en voldoende zou moeten zijn om voldoende inhoudelijk resultaat te behalen. We hebben vastgehouden aan drie bijeenkomsten, omdat we helderheid in het proces belangrijk vonden. Tegelijk voelden we ook tijdsdruk bij de besluitvorming in de derde bijeenkomst en was er ook onvrede over het tempo en de zorgvuldigheid.
  Het idee werd geopperd om een vierde bijeenkomst te organiseren om het besluitvormingsproces nog zorgvuldiger te doorlopen. Hier is niet voor gekozen omdat er ondanks de tijdsdruk toch unanieme besluiten zijn genomen, of met ruime

meerderheid, die wel degelijk in alle rust zijn besproken. Over de zaken die met meer tijdsdruk zijn besproken is al eerder gesproken, en zijn reeds veel aantekeningen gemaakt van wat er is gezegd. Met andere woorden: ook uit de vorige gesprekken weten we al veel. Bovendien zijn de aanbevelingen wel in de andere groep besproken. We verwachten dat op basis hiervan gedragen beleid kan worden gevormd waarin toch alle stemmen gehoord zijn. Een nadeel van het organiseren van een vierde bijeenkomst is dat er waarschijnlijk onvoldoende animo is en niet alle partijen opnieuw aan tafel zitten. Dit verkleint de legitimiteit van de besluiten die dan alsnog worden genomen.

Leerpunt is dat we een volgende keer een proces van 4 bijeenkomsten zouden adviseren. In 3 bijeenkomsten is het lastig om de diepte in te gaan die *Deep* Democracy kan geven. Daarmee pel je meer af waar het precies schuurt en waar precies de tegenstellingen liggen, zodat je daar gebruik van kunt maken voor een beter besluit. Ook zou het tijd geven om de werkwijze van Deep Democracy beter toe te lichten zodat deelnemers beter begrijpen hoe de methode werkt en welke verantwoordelijkheid ze hier zelf in hebben. Een andere mogelijkheid is dat bij een planning van 4 online-bijeenkomsten een mogelijkheid is om bij uitloop van het besluitvormingsproces de extra tijd te nemen die nodig is, en dat je het proces met de tijd kunt geven die het daadwerkelijk nodig heeft.

- <u>Inhoudelijk speelveld</u>.
  Tijdens de diverse bijeenkomsten kwamen ook onderwerpen omhoog die buiten het speelveld van 'Huisvesting voor arbeidsmigranten' vielen. Deze belangrijke onderwerpen, waar ook zeker goede gesprekken over gevoerd kunnen worden, konden niet worden meegenomen tijdens deze bijeenkomsten. Hierdoor moest duidelijk de inhoudelijke grens van de bijeenkomst aangegeven worden. Dit kan door deelnemers ervaren zijn als verhelderend en tegelijk als onbevredigend.

- <u>Verslagging</u>
  Er is veel tijd gestoken in de verslagging van de deelsessies. Alle verslagen zijn ook voorafgaand aan de volgende bijeenkomst gedeeld met de deelnemers. Hierdoor zijn alle nuances en verschillende invalshoeken goed gedocumenteerd en heeft men hier kennis van kunnen nemen. De verslagen geeft ook de complexiteit weer van het onderwerp. Deze nuances en invalshoeken zijn belangrijk om mee te nemen bij de verdere besluitvorming over de beleidsregels in het college en raad. Een nadeel van verslagging door ambtenaren was dat ambtenaren het zelf soms lastig vonden om inbreng te geven.

- <u>Besluitvorming online</u>
  Deep Democracy is gericht op besluitvorming door de groep. Hoewel online zijn beperkingen kent, doordat lichaamstaal bijvoorbeeld niet altijd goed kan worden opgepikt, is het goed mogelijk gebleken om met elkaar tot besluitvorming te komen. Aandachtspunt is zoals eerder is gezegd het opknippen van het verzamelen van invalshoeken en het meenemen van de informatie naar de besluitvormingsbijeenkomst.

Verder is een aandachtspunt de steeds van verschillende groepssamenstellingen. In de derde bijeenkomst is men waarschijnlijk weer nieuwe gezichten tegenkomen. Men zit dan in een besluitvormingsproces zonder elkaars persoonlijke invalshoeken goed te kennen.

- Wisselen van groepen

  Om de kennis binnen de groep te verspreiden, hebben we ervoor gekozen om de samenstelling van de breakout- sessies steeds te wisselen. Hiermee hebben we voorkomen dat groepen een eigen werkelijkheid en identiteit gingen creëeren die wellicht af zou staan van de ideeën binnen de volledige groep deelnemers. Daardoor werd er ruimte gecreëerd om zoveel mogelijk invalshoeken en informatie op te halen.
  Tegelijkertijd vraagt dat meer van de voorbereiding van een groep wanneer zij over gaat tot besluitvorming. Immers: niet alle invalshoeken zijn gehoord en begrepen door de leden van de groep die besluit over de uiteindelijke voorstellen. Een leerpunt is om de voorstellen beter in te leiden en toe te lichten voordat we overgaan tot stemming. Op die manier kunnen de zorgen voor een betere informatie-ontsluiting. Zo kunnen deelnemers uiteindelijk toch een geïnformeerd besluit nemen.

- Online

  Er zijn voordelen en nadelen van het online voeren van een gesprek. Enerzijds is een online sessie makkelijker toegankelijk voor mensen die verder weg wonen of minder mobiel zijn, het scheelt reistijd, kinderoppas regelen, en als het buiten sneeuwt of ijzelt kan de meeting toch doorgaan.
  Anderzijds is er ook weer meer afhankelijkheid van de techniek; soms zijn deelnemers wel hoorbaar maar niet zichtbaar of andersom, zit er vertraging in de communicatie, etc. Dit komt het gesprek niet ten goede.
  Ook is het voor andere mensen helemaal niet makkelijker om online deel te nemen, omdat ze het lastig vinden om met de techniek om te gaan. Een enkeling heeft aangegeven helemaal niet online mee te kunnen doen. Deze groep inwoners heeft alle informatie per email ontvangen en er is met hen een fysiek overleg geweest om hun invalshoek ook goed te beluisteren.
  Tot slot missen we in het gesprek veel non-verbale communicatie. Hierdoor missen mensen signalen van elkaar en moet er meer gesproken en verteld worden dan in een fysieke setting. Sommige werkvormen komen ook niet helemaal goed uit de verf, of leveren niet de energie die ze offline wel doen. Dat vangen we op verschillende manieren op, maar er mist altijd een derde dimensie.

Conclusie: : De opzet was goed. Met de kennis van nu is het voor de toekomst belangrijk meer aandacht te hebben voor de informatieoverdracht. De vraag of een betere informatieoverdracht de inhoudelijke eindresultaten sterk had gewijzigd, is lastig te beantwoorden. De inschatting is van niet. Het proces was dan voor de deelnemers waarschijnlijk wel prettiger verlopen.

Wat zagen we nog meer?

Tot slot. Tijdens Deep Democracy bijeenkomsten hebben facilitators altijd oog voor de rollen en tegenstellingen die er in een groep zijn. Ook tijdens deze bijeenkomsten hebben de facilitators zaken opgemerkt die misschien niet direct tot nut zijn, maar wel van belang zijn om te beseffen. Het gaat hier overigens niet om goed of fout. De volgende tegenstellingen zijn geconstateerd.

